

Maria Palme m.fl.(s)
Heinz Spira (v)
Birger Jeansson (mp)

Ärende 20

Förslag till reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden beslutar

att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut

att därutöver framföra följande:

Stadens riktlinjer för ekonomiskt bistånd är viktiga ur flera perspektiv. För medborgarna är det angeläget att veta vad som anses vara en skälig levnadsnivå i staden, även om varje ansökan är unik och alltid ska bedömas individuellt. Tydliga riktlinjer ökar rättvisan mellan medborgarna, eftersom deras ansökningar kan behandlas på ett mer likvärdigt sätt i staden. Ur demokratisk synvinkel är det viktigt att upprätthålla likställighetsprincipen. För handläggarna kan riktlinjerna underlätta arbetet genom att vara ett stöd i handläggningen.

Vi står för en solidarisk socialpolitik som ger rätt till skälig levnadsnivå även för människor som inte har andra möjligheter än att söka ekonomiskt bistånd. Förslaget till nya riktlinjer är ett steg tillbaka i detta avseende. På en rad områden föreslås försämringar för de mest utsatta.

Vi vill ha tydliga regler för ekonomiskt bistånd men inte omänskliga regler. Det handlar inte om att försvara bidrag som ett sätt att leva. Det handlar om att inte förlänga vägen tillbaka. Forskning visar att en välutbyggd välfärdsstat är det bästa sättet att minska andelen långvarigt fattiga människor¹.

Arbetsmarknaden går nu för högvarv, men det är en trend som startades av och när vänsterpartierna satt vid makten.

En oroande mottrend som vi dock ser nu när den nya regeringens ”jobbpolitik” har sjösatts är att de långtidsarbetslösa ungdomarna har ökat².

Det är knappast ett läge som kommer att bli bättre av att Navigatorcenter bommas igen den 1:a juli, stadens sommarjobbssatsning skärs ned till hälften och av att man även skär ned på komvux. De ungdomar som tappas bort här är förstås de som senare kommer att ge genomslag i statistiken.

Istället för att slå mot fattiga människor vill vi fortsätta att arbeta mot de brister i samhället som tvingar människor att söka ekonomiskt bistånd och bo i otrygga andrahandslägenheter. Under sista året på vår mandatperiod hade staden med nuvarande riktlinjer den lägsta nivån på

¹ <http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?a=72488> Länk tagen: 15/5 -07

² <http://www.sr.se/Ekot/artikel.asp?artikel=1245492> Länk tagen: 15/5 -07

biståndsmottagandet som mätts sedan 1982, när socialtjänstlagen trädde ikraft (USK, utrednings- och statistikkontoret).

I de nya riktlinjernas beskrivning av det tvådelade uppdraget för arbetet med ekonomiskt bistånd tiger man om att många människor trots försök inte kan få arbete eller sin försörjning genom socialförsäkringen. Det bistånd som är tänkt som tillfälligt stöd kan bli mycket långvarigt. Enligt färsk statistik från USK hade mer än en tredjedel av hushållen haft bistånd i 10-12 månader under år 2006 och så har det varit de senaste tio åren! Men 3 700 hushåll hade permanent behov bistånd.

För oss är det självklart att uppdraget för arbetet med ekonomiskt bistånd även omfattar kommunens skyldighet att tillförsäkra sökande en skälig levnadsnivå och möjligheten att röra sig fritt i sin egen stad, vilket naturligtvis är viktigast för dem som tvingas leva i flera år på försörjningsstöd. Därför motsätter vi oss förslaget att SL-kortet inte ska beviljas som en självklar del av normen för försörjningsstöd. Sedan årsskiftet har människor som nekats SL-kort blivit fångar i sina stadsdelar utan ekonomisk möjlighet att ta sig därifrån. Med SL-kort tillbaka i normen ser vi inga skäl att fastställa en kilometergräns för rimligt gångavstånd.

Kraven för andrahandsboende skärps utan insatser för att hjälpa till att hitta en bostad, om ett boende inte godkänns. Stadsledningskontorets förslag om ytterligare skärpningar tar vi helt avstånd från. Om bara godkända andrahandskontrakt accepteras som underlag för ekonomiskt bistånd kommer människor att ställas på gatan. Det är hjärtlöst av de borgerliga partierna att ta bort anvisningarna i nuvarande riktlinjer när villkoren inte uppfylls om att göra en individuell bedömning utifrån den sociala situationen och möjligheterna att skaffa ett annat boende.

Skärpningar föreslås också för magasineringskostnader, vilket ytterligare förstärker utanförskapet för de människor som har vräkts från sina bostäder.

Att biståndet skulle vara i nivå med vad låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig var ett av fem viktiga perspektiv i nuvarande riktlinjer, men det avsnittet är borttaget i de nya riktlinjerna. Vi tolkar det som en ökning av det så kallade respektavståndet mellan bidrag och lön, sänkning av skälig levnadsnivå och bristande respekt för värdigheten hos människor som tvingas leva på ekonomiskt bistånd. Det banar väg för att tvinga in människor i låglönejobb som skapas genom nedpressning av ersättningen från a-kassan och införande av skattesubventionerade hushållsnära tjänster. Denna politik missgynnar även låginkomsttagare.

Det särskilda avsnittet om individuell behovsprövning har tagits bort i de nya riktlinjerna, vilket tillsammans med de skärpta kraven kan tolkas som en nedtoning av individprövningen. Visserligen berörs den individuella behovsprövningen i inledningen, men med svagare skrivningar än förut och med luddiga anvisningar om prövning utifrån ”vad som skiljer den enskilde från andra i samma situation med hela kommunen som jämförelseunderlag”.

Bistånd över norm ska utges restriktivt enligt förslaget, men vi menar att om biståndet är motiverat i enskilda fall ska det beviljas enligt lagens intentioner utan ytterligare restriktioner.

Kraven på arbetssökande lägger i hög grad skulden för arbetslösheten på individerna och inte på samhället, där det hör hemma. Arbetslösa kan inte få jobb om det inte finns jobb, så enkel är det. Men med de borgerligas förslag ska krav ställas för att krav ska ställas, inte för att människor ska få jobb, i alla fall inte anständigt betalda sådana. Samma sak gäller

indragningen av rekryteringsbidraget och minskningen av platser i vuxenutbildningen, vilket skapar flaskhalsar i ekonomin och minskar möjligheterna för människor att få ett riktigt arbete.

Att barnperspektivet får en egen rubrik i de nya riktlinjerna kan på ytan verka positivt men när man granskar detaljerna blandas retoriken med många och stora försämringsringar. Barn i två- och trebarnsfamiljer får sämre chans till eget rum eftersom nivån för bostadens storlek sänks.

Vuxna ska nu söka arbete inom pendlingsavstånd, vilket är omöjligt för ensamstående föräldrar. Självklart drabbas barnen och det är orimligt. Arbetslösa ska hellre ta ett enkelt arbete än att läsa in grundskolan med försörjningsstöd, vilket drabbar även föräldrar. Det rimmar illa med tjugiga hänvisningar till forskningen om att barn i bidragstagande familjer får sämre förutsättningar. Vi och även de borgerliga partierna vet nämligen att föräldrarnas utbildningsnivå i hög grad styr skolval och barnens framtida möjligheter. Rekreativresor för barnfamiljer har kunnat beviljas för familjer som haft bistånd i minst ett år men nu höjs gränsen till minst tre år. Ytterligare krav införs, nu räcker det exempelvis inte med att vara en barnfamilj, utan familjen måste ha ”särskilda behov”. Vid läservistelse för barn ska kostnaden reduceras med biståndet för matpengar, vilket inte gjorts förut. Rätten till bidrag till skolkort på SL skärps och möjligheten att få tilläggskort för ungdomar tas bort.

Enligt de nya riktlinjerna ska krav på deltagande i praktik eller arbetsträning enligt bestämmelserna i 4 kap 4 § SoL kunna tillämpas på personer oavsett ålder med lindrigare missbruksproblem eller psykisk ohälsa. Vi ifrågasätter om detta är förenligt med lagens intentioner. Enligt socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd gäller bestämmelsen yngre personer som får försörjningsstöd och enligt nuvarande riktlinjer går åldersgränsen ungefär vid 28 års ålder. Är manne den borttagna åldersgränsen ett område där alliansen vill pröva gränserna för lagstiftningen och tvinga människor att överklaga för att söka sin rätt?

Vi anser att alla människor med ekonomiskt bistånd ska erbjudas insatser av hög kvalitet som är anpassade efter deras individuella förutsättningar och möjligheter på arbetsmarknaden. Det är självklart att arbetsföra personer ska stå till arbetsmarknadens förfogande för att ha rätt till försörjningsstöd. Så arbetade vi under den förra mandatperioden och så anser vi att det ska fungera under denna mandatperiod. Men vi tar avstånd från kraven om att den enskilde alltid måste ta den snabbaste vägen till egen försörjning. Det är mer i linje med socialtjänstens intentioner att arbeta för en varaktig självförsörjning, exempelvis genom att öka människors skolunderbyggnad.

En av få ljuspunkter i förslaget är att jämställdhetsperspektivet lyfts fram och att det betonas att kvinnor ska erbjudas stöd och insatser i samma utsträckning som män. Men vi beklagar att riktlinjerna inte anpassats till Stockholms stads program för kvinnofrid. Vi saknar fortfarande förtydligande av handläggningen av ekonomiskt bistånd när kvinnor söker hjälp i samband med mäns våld eller när unga söker hjälp när de hotas av hedersrelaterat våld.

Människor som invandrat till Sverige och som vill bli svenska medborgare har enligt nuvarande riktlinjer i undantagsfall kunnat få ekonomiskt bistånd för att söka svenskt medborgarskap, om deras behov av ekonomiskt bistånd kan bli långvarigt. I det nya förslaget tas denna möjlighet helt bort. Det är en skam!.

Även möjligheten till tandvård begränsas kraftigt. När personer med försörjningsstöd tidigare kunnat få bistånd till akut tandvård för lindrande behandling kan man i alliansens friare

Stockholm bara få bistånd till akut tandvård vid ofrånkomligt behov. När man tidigare jämfört omfattningen av nödvändig tandvård med vad människor med ordinära inkomster kan kosta på sig ska man nu jämföra omfattningen av nödvändig uppehållande tandvård med vad en låginkomsttagare kan kosta på sig. Fler exempel på skärpningar finns föreslagna.

Vi motsätter oss också stadsledningskontorets förslag att matkuponger och rekvisitioner alltid ska användas när det bedöms att pengarna annars går till missbruk. Den här möjligheten finns enligt socialtjänstlagen och ska användas restriktivt, vilket vi anser att staden ska stå fast vid. En ändring enligt stadsledningskontorets förslag vore att gå emot lagens intentioner.

Fusk med försörjningsstöd och skattefusk ska aktivt motverkas menar majoriteten och det håller vi med om. men anvisningarna är oklara när det gäller utredningen. Å ena sidan ska alla misstankar om bedrägeri polisanmälas, å andra sidan ska en ingående utredning göras som bland annat omfattar omständigheter som kan vara förmildrande.

Vi kan konstatera att det inte finns någon mirakelmetod mot fusk, utan det handlar om att ha bra rutiner, regelbundna kontroller samt att ge tydlig information till de sökande. Fusk undergräver tilltron till välfärdssamhället. Särskilt osolidariskt skattefusk som undandrar miljarder i skatte kronor och som skulle kunna användas till att bygga ut välfärden och sänka skatten för alla låginkomsttagare.